

Grand Prix de Monaco Historique is not only a unique show of great racing machinery, organized by Automobile Club de Monaco every other spring. A growing number of motorsport personalities are using this event for some 'active reminiscing'. During this year's 10th edition of the event, Roman Klemm asked some of the heroes of the past about the best and worst moments they have experienced in Monte Carlo, and about their motivation to come back and visit.

Howden Ganley drove in 35 Grands Prix for BRM, Williams, March and Maki. He was also one of the first employees of Bruce McLaren's upcoming racing team, and later founded his own marque, Tiga:

Monaco represents some important milestones to me. I came here for the first time in 1966 as one of just two (!) mechanics for Bruce McLaren's team. This was the first F1 race for us, so it was quite an important day. I also love to think about 1969, when I raced here for the first time in Formula 3, and 1973 was also nice. I drove for Frank Williams back then and our car was set-up sensationally. My last great reminiscence is the invitation to a dinner of honour that I have received from Prince Albert two years ago.

The worst experience here was the 1972 Grand Prix. I drove the BRM P180, and we had some technical problems throughout practice. It was raining heavily on race day, but the car was finally nice. The problem was that the track surface around the harbour was concrete, so it was retaining all the water and forming big puddles. One could see nothing following other cars. I was marking my braking points using the treetops, which were planted alongside the pitlane. I was following Mike Hailwood, but when he suddenly braked too soon for the Gasometer hairpin, I just smashed into his rear oil tank. We both managed to limp into the pits, but had to retire. What a pity...the car was good on that day and my teammate Beltoise won the race!

I visit every Monaco Historique, because it is simply fantastic. There are so many cars that I have not seen for ages, or even had not seen at all before. And there are so many interesting people as well. After a very long time I have met Mr. Ono this year...the designer of my Maki F1 car, in which I have badly broken my legs at the Nürburgring in 1974.

Five time winner of the 24 Hours Le Mans, Emanuele Pirro is also a veteran of 37 Grand Prix starts with Benetton and Dallara, and often works in Formula 1 as FIA's driver steward. Here he was entered in the 1974 Ferrari:

My best year here was 1991, when I managed to finish 6th in the inferior Dallara Judd. It was a wonderful feeling! But my win in the Historic F3 race here some four years ago, driving my old Martini car, was great experience as well.

The worst nightmare I went through here was in 1990, when our car refused to start before the race and never left the pitlane. I qualified in 9th place and could not take part in the race...there is nothing worse than that. What a disappointment...I still feel it today!

For me, a visit to the Monaco Historique is like living a dream. There are so many cars here that I was fantasizing about as a kid...and now I can even race one of them, Lauda's car no less. Simply great.

Marco Werner won Le Mans three times and even triumphed in the Monaco F3 race in his early days. Now, he came back to the Principality to race a Ferrari 312B from the early 1970s:

The year of my Formula 3 win (1992) is my best memory of this place, of course. Until the end of the 1980s it meant a valid ticket to Formula 1, but then the times have changed. Ken Tyrrell spoke to me before the start and promised me a F1 test if I could win. I won alright, and the test really was scheduled. But when I came to England, all they were talking about were money, again...and I had none.

The year before was my worst experience here. There was an ongoing tyre war between Michelin, Bridgestone and Yokohama. We really underestimated that and attempted to qualify on regular racing rubber. The result was a place on the penultimate row, which did not meet my expectations at all...I knew I was faster than 20 of the other guys. I used the race to gain experience and finished 11th.

This is the first time I am back in Monaco since my Porsche Carrera Cup days some 15 years ago. I am excited about the race...even though I did not have an opportunity to test the car. But I love the track.

Monaco resident Alex Caffi, was one of the brightest motorsport talents of the late 1980s, driving in 56 Grands Prix for Osella, Dallara and Arrows. Here, he competed in an Ensign Ford and later won the main event for cars from 1973 to 1976. Monaco anthem was played in his honour:

I like to think of 1989 as of my best year here. I have finished fourth, which meant first World Championship points for me and for the Dallara team. Afterwards, we were no longer required to attend pre-qualifying, because of that great result.

But 1991 was a real mess. I had my big shunt in the Arrows Porsche at the pool. The car hit the Armco so hard that the engine was separated from the chassis. My body was aching from head-to-toe for weeks and I had to miss

several races because of that. When I came back, the whole atmosphere in the team was changed for worse. Nothing was like before ever again. Basically, this crash became the beginning of the end for my Formula 1 career.

I have lived in Monaco for 13 years now. I love the track and usually go to the Historique as a spectator. This year I have decided to have a go behind a wheel. But no big expectations, as I could only try the car for seven laps before our engine quit. This event is like a time machine, which transports you into a place where you are instantly surrounded by all these 'real' racing cars. Truly unique!

PHOTOGRAPHS COURTESY OF ROMAN KLEMM ARCHIVE.

Grand Prix de Monaco Historique není pouze jedinečnou přehlídkou zajímavých závodních vozů, kterou každé druhé jaro pořádá Autoclub de Monaco. Stále rostoucí počet velkých osobností motorsportu tento závod využívá k jakémusi 'aktivnímu zavzpomínání'. Během letošní desáté edice tohoto podniku se Roman Klemm zeptal čtyř hrdninů minulosti na jejich nejhezčí i nejhorší zážitky z knížectví, a zajímalo ho i proč se přijeli do Monaka podívat znovu.

Howden Ganley odjel 35 velkých cen za týmy BRM, Williams, March a Maki. Mimo to byl jedním z prvních zaměstnanců začínající stáje Bruce McLarena a později založil svou vlastní značku Tiga:

Monako pro mě ztělesňuje hned několik milníků mé kariéry. Poprvé jsem sem přijel v roce 1966, coby jeden ze dvou (!) mechaniků nové stáje Bruce McLarena. Byla to naše první velká cena vůbec, takže dosti významný den. Rád myslím i na rok 1969, kdy jsem zde poprvé nastoupil jako závodník, ve Formuli 3. Také Grand Prix roku 1973 mi utkvěla pozitivně v paměti. Startoval jsem tehdy za Franka Williamse a podařilo se nám auto na tento okruh senzačně nastavit. Mým posledním vrcholem v Monaku pak byla pozvánka knížete Alberta k slavnostnímu banketu před dvěma lety.

Snad nejhorší víkend jsem zde zažil roku 1972. Jel jsem na BRM P180 a celý trénink nás trápila technika. V neděli lilo, ale auto bylo konečně v pořádku. Problémem ale bylo, že rovinka podél přístavu tehdy měla betonový povrch na kterém se držela voda, která tvořila velké kaluže. Když jsi jel za jiným vozem, tak nebylo vidět vůbec nic. Brzdné body jsem si pamatoval podle špiček stromů, které tehdy ještě rostly podél boxů. Ani to ale nepomohlo. Právě jsem se řítit do vlásenky Gazometre, když přede mnou najednou zpomalil Mike Hailwood. Vletěl jsem do něj a rozmlátil mu nádrž oleje pod křídlem. Oba jsme se pak ještě dobelhali do boxů, závod tím ale pro nás skončil. Byla to škoda, protože se auto v dešti chovalo dobře a nakonec vyhrál můj týmový kolega Beltoise.

Monaco Historique si nenechám nikdy ujít, protože je to jednoduše fantastický podnik. Je tu tolik aut, které jsem již léta neviděl, některá jsem dokonce neviděl ještě nikdy. A pak ta spousta zajímavých lidí. Letos je tu například pan Ono, v jehož Maki jsem si roku 1974 na Nürburgringu zle polámal nohy. Neviděli jsme se už opravdu dlouho.

Emanuele Pirro pětkrát vyhrál v Le Mans. Mimo toho vystartoval do 37 velkých cen s vozy Benetton a Dallara, a v posledních letech je častým komisařem FIA ve Formuli 1. Tady byl přihlášen ve Ferrari z roku 1974:

Můj nejlepší rok tady byl 1991, když jsem dokázal na pomalé Dallaře Judd dojet šestý. Byl to nádherný pocit! Víťazství v historickém závodě tady před nějakými čtyřmi lety v mém starém Martini F3 je ovšem také něco, na co rád vzpomínám.

Nejhorší zážitek jsem tu měl roku 1990, když naše auto nechtělo před startem naskočit a vůbec jsem se nedostal z boxů. Kvalifikoval jsem se jako devátý a ani jsem do závodu nevystartoval...nic horšího si člověk nedokáže představit. Ještě dnes cítím to zklamání.

Monaco Historique je pro mě něco, jako ocitnout se v krásném snu. Kolem je tu tolik vozů, které mě fascinovaly už jako malého kluka. Letos dokonce v jednom takovém pojezu a je to zrovna Laudovo auto. Prostě velkoplepé.

Marco Werner vyhrál v Le Mans třikrát a v mládí dokonce v Monaku triumfoval v rámcovém závodě Formule 3. Teď se do knížectví vrátil, aby si zazávodil ve Ferrari 312B z počátku sedmdesátých let:

První místo s Formulí 3 v roce 1992 je pro mě pochopitelně tou nejhezčí vzpomínkou na Monako. Až do konce osmdesátých let vítězství v tomhle závodě znamenalo automatickou pozvánku do Formule 1. Za mých časů už to ovšem tak jednoduché nebylo. Před závodem mě přesto oslovil Ken Tyrrell s tím, že pokud vyhraju, nechá mě testovat vůz F1. Vyhrál jsem a k testu skutečně mělo dojít. Když jsem ale dorazil do Anglie, tak se už zase mluvilo jen o penězích...a ty jsem neměl.

O rok dříve se mi tu dařilo mnohem hůře. Ve Formuli 3 tehdy zuřila válka mezi výrobcí pneumatik Michelin, Bridgestone a Yokohama. Byli jsme naivní a do kvalifikace jsme nastoupili s normálním obutím pro závod. Výsledkem bylo místo v předposlední řadě, což vůbec neodpovídalo mým představám...věděl jsem, že jsem rychlejší, než dvacítko dalších jezdců. V závodě jsem pak jen sbíral zkušenosti a dojel jedenáctý.

Letos jsem v Monaku poprvé po patnácti letech, od dob mého posledního startu v Porsche Carrera Cup. Moc se těším na závod, přestože jsem neměl možnost si auto ani vyzkoušet. Ale miluji tento okruh.

V Monaku žijící Alex Caffi byl jedním z nejslibnějších talentů přelomu osmdesátých a devadesátých let a odjel 56 velkých cen za značky Osella, Dallara a Arrows. Tady se ukázal ve voze Ensign Ford a později vyhrál hlavní závod podniku pro vozy z let 1973-1976. Na jeho počest pak hráli i monackou hymnu:

Nejraději vzpomínám na rok 1989. Dojel jsem čtvrtý a byly to nejen první body mé kariéry, ale i první body pro Dallaru. Mimo jiné jsme díky tomuto výsledku už nemuseli nastupovat do předkvalifikace.

Naproti tomu bylo Monako roku 1991 opravdu katastrofální. Před koupalištěm jsem měl těžkou nehodu a do svodidel jsem vrazil takovou silou, že to můj Arrows Porsche rozlomilo. Týdny mě bolelo od hlavy až k patám celé tělo a musel jsem několik závodů vynechat. Když jsem se pak vrátil, nálada v týmu se změnila k horšímu. Nic už pak nebylo jako dřív. V podstatě se ta nehoda stala začátkem konce mé kariéry ve Formuli 1.

V Monaku žiji již 13 let a miluji tento okruh. Na Historique jsem dříve chodíval jako divák, letos to poprvé vyzkouším za volantem. Nemám ale žádné ambice, protože jsem s tím autem v testu ujel jen sedm kol, než se nám rozbil motor. Tento podnik pro mne představuje něco jako stroj času, který tě dopraví do místa, kde jsi najednou obklopen všemi těmito 'opravdovými' závodními mašinami. Skutečně unikátní.
